

**การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของชุมชน
ในระดับโรงเรียน อำเภотаวัง จังหวัดลพบุรี**
**Development of Community Participation-Based Curriculum
at the School Level in Tha Wung District, Lop Buri Province**

สุวัฒนา สงวนรัตน์

Suwattana Sanguanrat

อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Lecturer, Master of Education Program in Curriculum and Instruction

Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น 2) เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของชุมชน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ คือนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านม่วงอยู่ประยงค์ ณ บ้านเบิก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 อำเภотаวัง จังหวัดลพบุรี เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 32 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน และผู้ปกครอง การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยมีชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ t-test

ผลการวิจัย คือ 1) มีหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรประกอบด้วยเนื้อหา 4 เรื่อง คือ 1) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับดอกไม้จันทน์ 2) วัสดุอุปกรณ์ในการทำดอกไม้จันทน์ 3) การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ 4) การจัดการและการตลาด มีแผนการจัดการเรียนรู้ 4 แผน และ 2) ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า หลังจากเรียนตามหลักสูตรท้องถิ่นแล้วนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างนัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ .01 นักเรียน และผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก โดยภาพรวมนักเรียนมีความสนใจ มีความสุขในการเรียนรู้ เกิดความรัก ความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นตนเอง เห็นคุณค่าการอนุรักษ์การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ และสามารถนำความรู้ไปต่อยอดให้เกิดรายได้ให้กับครอบครัวต่อไป

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น, แบบมีส่วนร่วม, ระดับโรงเรียน

Abstract

The aims of this research were to 1) develop a local curriculum and 2) study the effect of implementing the developed curriculum. The population comprised 32 students in grades 4-6 from Ban Muang Yu Prayong Na Ban Boek School, under Lop Buri Primary

Educational Service Area Office 1, Tha Wung District, Lop Buri Province. The research instruments consisted of a local curriculum on the making of sandalwood flowers, learning management plans, a learning achievement form, a questionnaire to assess the opinion of students and parents. This research was a participatory action research involving the participation of community in the curriculum management. Data were analyzed in terms of percentage, mean, standard deviation and t-test.

The results of this study have shown that: 1) There is a local course on the making of sandalwood flowers. The developed quality is appropriate at a high level. Corresponding to the content structure of the course consists of 4 topics as follows: 1) Introduction to sandalwood flowers, 2) Materials for making sandalwood flowers, 3) Making sandalwood flowers and 4) Management and marketing. There were 4 learning management plans. 2) From the experimental used of the curriculum, it was found that After implementing the local curriculum, the students' learning achievement was significantly than before implementing it ($p < .01$). Most students and parents were highly satisfied with the learning activities. Overall, the students were interested in the learning activities: they were happy learning; they loved and were proud of their own local wisdom; they valued the conservation of sandalwood flower making and hoped to use what they had learned from the curriculum to generate income in their families.

Keywords: Local Curriculum Development, participative, School Level

บทนำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยคือ มหาวิทยาลัยที่ใช้นวัตกรรมต่อยอดภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และการสร้างบัณฑิตที่มีคุณธรรม จริยธรรม เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ด้วยการสร้างงานวิจัยที่มีคุณภาพ และตอบสนองความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งมีวิสัยทัศน์เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำในการผลิตบัณฑิตและการพัฒนาท้องถิ่นในเขตภูมิศาสตร์ภาคกลางบนฐานของนวัตกรรม และภูมิปัญญาไทย ดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา โดยยึดหลักความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ตลอดจนมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการอุดมศึกษานำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการนำไปเป็นหลักการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษา การเรียนรู้หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่นักศึกษาพัฒนาขึ้นในตนเองจากประสบการณ์ที่ได้รับระหว่างการศึกษา ซึ่งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้บัณฑิตมี 5 ด้าน คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2552) ดังปณิธานที่ว่า สร้างคนดี มีปัญญา พัฒนาท้องถิ่น และมีเป้าหมายและนโยบายส่งเสริมให้คณาจารย์ใช้พื้นที่ของจังหวัดลพบุรี สิงห์บุรี และสระบุรีเป็นสถานที่เพื่อดำเนินการตามพันธกิจทั้งด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และ

การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม มีความคาดหวังว่าการดำเนินการดังกล่าวจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ การทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนคนอาจารย์และนักศึกษาจะเกิดการพัฒนาของชุมชนในระดับชุมชนเพิ่มขึ้นไป โรงเรียนเป็นสถาบันหลักสถาบันหนึ่งในสังคม มีหน้าที่จัดการศึกษา เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม ทั้งทางตรง ได้แก่ การจัดการศึกษาตามที่หลักสูตรกำหนด การจัดสาระ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน และทางอ้อม ได้แก่ การประสานงานและบริการชุมชน ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องปรับบทบาทภารกิจให้สอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าว

จากการประเมินผลการใช้หลักสูตรของ กระทรวงศึกษาธิการ (2538 : 84) ความร่วมมือที่โรงเรียนได้รับจากผู้ปกครองและชุมชน พบว่า ส่วนใหญ่จะให้ความร่วมมือใน การให้ทุนการศึกษา การเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัด การบริจาคสิ่งของและวัสดุอุปกรณ์ การช่วยเหลือทางแรงงาน และอื่น ๆ เป็นลักษณะซึ่งเกิดจากการริเริ่มของโรงเรียนแต่เพียงฝ่ายเดียว ขาดการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและผลการประเมินหลักสูตรในปีต่อมา กรมวิชาการ (2545 : 1) ยังพบว่าการกำหนดหลักสูตรจากส่วนกลางไม่สามารถสะท้อนสภาพความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษาและท้องถิ่น ถึงแม้ว่าหลักสูตรจะเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม แต่ด้วยข้อจำกัดทางบริบทของโรงเรียนและชุมชน ยังพบว่าการพัฒนาหลักสูตรโดยกระบวนการยังมีส่วนน้อย การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นส่วนใหญ่จะเป็นในรูปแบบที่สร้างขึ้นเองภายในขอบเขตโรงเรียน (School-Base Local Curriculum) ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ครูและนักเรียนร่วมกันสร้างขึ้น เพื่อเน้นให้นักเรียนนำความรู้ประสบการณ์ที่ได้รับนำไปใช้ใน ชีวิตจริง โดยใช้เนื้อหาในชุมชน ครูเป็นผู้ประมวลการสอน โครงการสอน เพื่อมุ่งให้สนองความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนการสอนที่เกี่ยวกับท้องถิ่น จะเป็นลักษณะการจ้างผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นมาสอน โดยใช้งบประมาณที่เรียกว่า “วิทยากรภายนอก” เมื่อจบหลักสูตรแล้วก็ถือว่าสิ้นสุดกระบวนการ

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในลักษณะดังกล่าวนี้ เป็นรูปแบบที่ใช้กันโดยทั่วไป ขาดความเชื่อมโยงกับชุมชน ไม่ได้สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ขาดคุณค่าทางจิตใจในการเป็นเจ้าของหลักสูตรร่วมกัน ผลที่เกิดขึ้นหลักสูตรจะเป็นเพียงเอกสารที่ถูกกำหนดไว้ ไม่ได้นำไปสู่การพัฒนาที่ต่อเนื่องและก่อให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ในชุมชน อำเภอดำรงเดิมที่เคยเรียกว่า “อำเภอดำรง” ซึ่งตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลโพตาลาดแก้ว อยู่ห่างจากจังหวัดลพบุรี ประมาณ 5 – 6 กิโลเมตร และที่ว่าการอำเภอสร้างเป็นศาลาตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำลพบุรี มีประชากรสำรวจในปี พ.ศ. 2560 จำนวนทั้งหมด 49,353 คน กรมการปกครอง (2560: ออนไลน์) ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร และอาชีพรับจ้างพนักงานบริษัทเอกชน พื้นที่ใกล้เคียง ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญของอำเภอดำรง เช่น ไข่เค็มดินสอพอง ใบเตย จักสาน นวดแผนไทย ครูลีเก ตักดาตินปั่น กระเป๋าดำต้นมือ เครื่องดื่มน้ำเห็ดหลินจือ และกลองยาว เป็นต้น วชิร เกณฑ์ปัญญา (2551) ทั้งนี้หากมีการส่งเสริมให้ผู้มีความรู้ทางด้วยภูมิปัญญาข้างต้น ซึ่งเป็นบุคคลในพื้นที่มีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้แก่สถานศึกษาในท้องถิ่น โดยการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอดำรงให้แก่ลูกหลานของตนในรูปแบบต่าง ๆ ก็จะส่งผลให้ภูมิปัญญานั้นได้สืบทอดต่อไปจากรุ่นสู่รุ่น อีกทั้งยังจะสร้างรูปแบบความร่วมมือในการจัดการศึกษาของชุมชนอีกด้วย

จากประเด็นดังกล่าว จึงควรใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อหารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของท้องถิ่น โดยการพัฒนาองค์ความรู้ที่มีอยู่ ในชุมชนสู่กระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียน นำไปสู่การอนุรักษ์ เผยแพร่และส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของชุมชน
2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เป็นการเลือกแบบเจาะจงโดยศึกษาจากโรงเรียนบ้านม่วงอยู่ประยงค์ ณ บ้านเบิก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 32 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านม่วงอยู่ประยงค์ ณ บ้านเบิก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 32 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาบริบทของชุมชน จัดตั้งทีมวิจัยระดับพื้นที่และวางแผนการทำงาน การเปิดเวทีชาวบ้าน วางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน การพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามแผนการเรียนรู้ การจัดทำสื่อประกอบการสอน ทดลองใช้สื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น การวิพากษ์โดย ผู้เชี่ยวชาญ ครู นักเรียน ครูภูมิปัญญาและผู้ที่เกี่ยวข้อง ปรับปรุงและเผยแพร่

1. การศึกษาบริบทของชุมชน ได้ศึกษาจำนวน 2 ด้านได้แก่

1.1 บริบทของอำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี เพื่อศึกษาถึงประวัติความเป็นมา ตำนาน พื้นบ้าน สถานที่สำคัญ จำนวนประชากร ภูมิประเทศของอำเภอท่าม่วง ทรัพยากรธรรมชาติ การศึกษา การประกอบอาชีพ สภาพชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณีวัฒนธรรมและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ ท้องถิ่น

1.2 บริบทของโรงเรียนบ้านม่วงอยู่ประยงค์ ณ บ้านเบิก เพื่อศึกษาถึงประวัติความเป็นมา สภาพของโรงเรียน การจัดการเรียนการสอน บุคลากร นักเรียน สภาพปัญหา การจัดหลักสูตร เป็นต้น โดยศึกษาจากเอกสารแผนปฏิบัติการประจำปี รายงานประจำปี หลักฐานเชิงประจักษ์ Website ของโรงเรียน การสัมภาษณ์ครู เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบบันทึก

2. การจัดตั้งทีมวิจัยระดับพื้นที่ ประกอบด้วยทีมวิจัยระดับโรงเรียนจำนวน 8 คน ได้แก่ ผู้บริหาร และคณะครูซึ่งโรงเรียนคัดเลือกจากตัวแทนตามระดับช่วงชั้น ช่วงชั้นละ 2 คน จุดประสงค์หลักเพื่อให้สามารถเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง และเพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและเป็นผู้ประสานงานระหว่างผู้วิจัย โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและชุมชน

3. การเปิดเวทีชาวบ้านในระดับโรงเรียน เพื่อระดมความคิด ซึ่งประกอบด้วย คณะครูโรงเรียนบ้านม่วงอยู่ประยงค์ ณ บ้านเบิก ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จัดระดมความคิดเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในระดับโรงเรียน อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี ณ โรงเรียนบ้านม่วงอยู่ประยงค์ ณ บ้านเบิก อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี ประกอบด้วย ผู้เข้าร่วมเวทีชาวบ้านจำนวน 13 คน ได้แก่ คณะครูโรงเรียนบ้านม่วงอยู่ประยงค์ ณ บ้านเบิก คณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านม่วงอยู่ประยงค์ ณ บ้านเบิก คณะวิทยากรจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ผู้นำชุมชน เป็นต้น เพื่อเข้าร่วมวิเคราะห์ปัญหาชุมชน หาสาเหตุ แนวทางแก้ไขตลอดจนสำรวจความต้องการของชุมชนในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นและเสนอรายชื่อปราชญ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่

สามารถถ่ายทอดการเรียนรู้ให้นักเรียน ในสาขาต่าง ๆ และ ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบ ประกอบด้วย แบบบันทึกการเปิดเวทีชาวบ้าน จำนวน 4 ด้าน ได้แก่

- 3.1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน
- 3.2 ปัญหาที่พบในชุมชน
- 3.3 ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ควรนำมาสอนโดยการถ่ายทอดให้นักเรียน และรายชื่อ ครูภูมิปัญญา
- 3.4 แหล่งวิทยาการในชุมชน

4. วางแผนจัดการเรียนรู้จากการจัดเวทีชาวบ้าน นำผลจากการจัดเวทีชาวบ้านมา จัดเรียง ลำดับ ความสำคัญก่อนหลังตามความพร้อมของโรงเรียนและชุมชน วางแผนร่วมกันระหว่างครูและครูภูมิปัญญา โดยประสานงานกับศึกษานิเทศก์ ในการจัดทำแผนการเรียนรู้ให้มีรูปแบบที่สอดคล้องกัน หาประสิทธิภาพ ของแผนโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

5. ผู้วิจัยพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในระดับโรงเรียน อำเภอท่าม่วง จังหวัด ลพบุรี มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ของหลักสูตร คือตัวแทนผู้ปกครอง ชุมชน ครู และนักเรียน รวม 6 คน เป็นผู้ร่วมดำเนินการ แนวคิดที่ใช้เป็นฐานของการพัฒนาหลักสูตรคือรูปแบบการพัฒนา หลักสูตรของทาบา ซึ่งมีอยู่ 7 ขั้นตอน (Taba 1962) ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนและสังคม
- ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมาย
- ขั้นตอนที่ 3 การเลือกเนื้อหาสาระ
- ขั้นตอนที่ 4 การจัดเนื้อหาสาระ
- ขั้นตอนที่ 5 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้
- ขั้นตอนที่ 6 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้
- ขั้นตอนที่ 7 การกำหนดวิธีการประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ รายวิชาการประดิษฐ์ ดอกไม้จันทน์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 4 แผน 10 ชั่วโมง
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง การ ประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ มีลักษณะเป็นข้อสอบปรนัยชนิดเลือกตอบแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ
3. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การ ประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 จำนวน 9 ข้อ
4. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การ ประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 จำนวน 10 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โดยใช้เวลาใน การดำเนินการ มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. ติดต่อประสานงานกับท่านผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อให้ทางคุณครูขออนุญาตนำนักเรียนเข้า ร่วมการดำเนินการใช้หลักสูตรท้องถิ่น และแหล่งเรียนรู้
2. ติดต่อประสานงานกับ ประชาชน ท้องถิ่น วิทยาการท้องถิ่น เพื่อมาเป็นวิทยาการในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียนมาให้ความรู้ตามวันเวลาที่ได้นัดหมาย

3. ดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ และรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยเริ่มการทดลองตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ 2565 เป็นต้นไป จำนวน 10 ชั่วโมง โดยชั่วโมงแรกที่เข้าเรียนให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน ซึ่งไม่นับรวมใน 10 ชั่วโมง ที่ทดลองนี้ จากนั้นปฏิบัติตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้วางไว้ โดยให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการเชิญปราชญ์ท้องถิ่น วิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียน มีการฝึกปฏิบัติตามการสาธิตของวิทยากรท้องถิ่น ปฏิบัติจริง มีการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ มีการนำเสนอ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มนักเรียน มีการขยายผลสู่ชุมชน และชั่วโมงสุดท้ายจากเสร็จสิ้นการทดลอง ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ซึ่งไม่นับรวมใน 10 ชั่วโมง ที่ทดลองเช่นเดียวกัน

4. ดำเนินกิจกรรมเวทีคืนข้อมูลแก่ชุมชน

กิจกรรมเวทีคืนข้อมูลแก่ชุมชน เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อสรุปผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ และหาแนวร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในปีต่อไป ได้จัดเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2565 มีผู้เข้าร่วมประมาณ 18 คน ประกอบด้วยนักเรียน ผู้วิจัย ผู้ปกครอง ครู ปราชญ์ท้องถิ่น และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน เช่น ประธานกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ศึกษาพิเศษ เป็นต้น โดยมีประธานกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครอง นักเรียน ครู ปราชญ์ท้องถิ่น และผู้วิจัย ร่วมเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ สรุปโดยภาพรวมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ เป็นกิจกรรมที่ดี เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น นักเรียนได้เรียนรู้กับทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ทำให้เกิดความรัก ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นบ้านเกิด ได้เรียนรู้จริงสามารถปฏิบัติและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ครูในโรงเรียนนำไปบูรณาการกับการเรียนการสอนของตนเอง จึงควรให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ ตลอดไปและนำไปขยายผลไปยังโรงเรียนอื่น ๆ ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการเปรียบเทียบคะแนนของการทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน ทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้วย t-test

2. หาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4. ค่าความสอดคล้องของคะแนนประเมินหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และแบบประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ของแผนการจัดการเรียนรู้

5. การศึกษาคะแนนการปฏิบัติงาน โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ

6. วิเคราะห์การแสดงความคิดเห็นของผู้ปกครอง และนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และศึกษาผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในระดับโรงเรียน อำเภอดำรง จังหวัดลพบุรี สรุปผลได้ดังนี้

1. ได้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาท้องถิ่น ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล จุดประสงค์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา แนวทางการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดประเมินผลการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับความสนใจและพัฒนการเรียนรู้ของผู้เรียนสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

2. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ ในระดับมาก มีความภาคภูมิใจในภูมิปัญญา วัฒนธรรมท้องถิ่น และสำนึกรักในท้องถิ่นของตนเอง ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ ข้อ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในระดับโรงเรียน อำเภอดำรง จังหวัดลพบุรี ได้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 แบบมีส่วนร่วมของชุมชนในระดับโรงเรียน อำเภอดำรง จังหวัดลพบุรี ที่พัฒนาขึ้น มีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีองค์ประกอบสำคัญ คือ 1) หลักการ 2) จุดประสงค์ 3) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 4) คุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ 5) โครงสร้างหลักสูตร 5) คำอธิบายรายวิชา 6) แนวทางการจัดการเรียนรู้ 7) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 8) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นโดยชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอน และประกอบด้วย เนื้อหา 4 เรื่อง แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 แผน เวลาเรียน 10 ชั่วโมง คือ 1) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับดอกไม้จันทน์ 2) วัสดุอุปกรณ์ในการทำดอกไม้จันทน์ 3) การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ 4) การจัดการและการตลาด ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน ประกอบการเรียนรู้ นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพโรจน์ คำเอี่ยม (2552 : 51) ที่กล่าวว่าหลักสูตรท้องถิ่นที่ดีต้องมีเนื้อหาสาระสอดคล้องและสัมพันธ์กับสภาพชีวิต เศรษฐกิจสังคม ส่งเสริมการอนุรักษ์ไว้ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรม ใช้แหล่งวิทยาการของชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเป็นฐาน และสอดคล้องกับ สบง ลักษณะ (2534 : 8) ได้กล่าวว่าถึงการพัฒนาหลักสูตรไว้ว่า ช่วยให้ การเรียนรู้มีความหมายและเรียนรู้ได้เร็วเพราะเรียนจากชีวิตจริงใกล้ตัว มีโอกาสเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงช่วยให้การเรียนรู้เกิดประโยชน์ เกิดความรู้ ความเข้าใจในสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิถีชีวิตของบุคคลในท้องถิ่น ช่วยให้เกิดความรัก ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นเห็นคุณค่าสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่น มีความพอใจอยากช่วยพัฒนาท้องถิ่น ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายสนองความสนใจของท้องถิ่นและผู้เรียนรู้ จะเป็นแรงจูงใจที่ดี สนองความอยากรู้อยาก

เย็น ช่วยให้หลักสูตรการเรียนรู้ปรับเปลี่ยนได้ตามการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ และสังคมเกิดการเรียนรู้ที่ทันสมัยตลอดเวลานำไปใช้ในชีวิตรจริงได้

การพัฒนาหลักสูตรได้ผ่านกระบวนการโดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอน กล่าวคือหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเป็นหลักสูตรที่เกิดจากความต้องการของชุมชน และสอดคล้องกับสภาพของชุมชนที่เกิดขึ้นในชุมชนอย่างแท้จริง และความต้องการของผู้เรียนสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับเรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ มีขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอน นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมีความเหมาะสม โดยผู้วิจัยจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีหน้าคอยอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน และมีปราชญ์วิทยาท้องถิ่นมาให้ความรู้เกี่ยวกับ เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ และถ่ายทอดความรู้ขั้นตอนในการทำดอกไม้จันทน์ได้อย่างชัดเจนให้กับนักเรียน ซึ่งจากกิจกรรมดังกล่าวนี้ช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจ มีความสุขในการเรียนหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ จนเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีความรัก ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเองและสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ประกอบอาชีพและสร้างรายได้ และหาแนวทางในการอนุรักษ์ จัดการ ประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ ให้เหมาะสมกับท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมบูรณ์ ไชยเชียงของ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาโครงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หน่วยผักพื้นบ้านลุ่มน้ำแม่ตาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนห้วยฉัตรวิทยา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร พบว่าในการจัดการเรียนการสอนนักเรียน มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับเห็นด้วยมาก จากการรายงาน การสังเกต การเยี่ยมบ้าน การสอบถาม พูดคุยกับนักเรียน เพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง วิทยากรปราชญ์ท้องถิ่นเกี่ยวกับผักพื้นบ้านลุ่มน้ำแม่ตาน โดยภาพรวมนักเรียนมีความสนใจ มีความสุข สนุกในการเรียนรู้ เกิดความรัก ความภาคภูมิใจในภูมิปัญญา วัฒนธรรมท้องถิ่นตนเอง เห็นคุณค่าของผักพื้นบ้านลุ่มน้ำแม่ตาน และสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้และสอดคล้องกับ มนัส สุวรรณ และคณะ (2545 : 5) ที่กล่าวว่า การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม หรือมีบทบาท ยังเท่ากับเป็นการให้เกียรติกันในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือในฐานะที่เป็นเจ้าของทรัพยากร และถือว่าเป็นกุศโลบายของผู้บริหารโครงการที่จะทำให้การพัฒนาสำเร็จได้ง่ายขึ้น

วัตถุประสงค์ ข้อ 2 ผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในระดับโรงเรียน อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ พบว่า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ที่เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลักสูตรมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน มีรายละเอียดครบถ้วนสมบูรณ์ชัดเจนสาระการเรียนรู้ได้มาจากสิ่งที่พบในชุมชนและท้องถิ่น ผู้เรียนมองเห็นความสำคัญ และคุณค่าการอนุรักษ์ให้คงอยู่ต่อไป สอดคล้องกับผิพรรณ วิสุวรรณ์ (2553 :บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่องการวาดภาพศิลปะไทยโดยใช้ตัวหนังสือตะลุง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้เกี่ยวกับการวาดภาพศิลปะไทยโดยใช้ตัวหนังสือตะลุงก่อนและหลังใช้หลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และสอดคล้องกับ สมบูรณ์ ไชยเชียงของ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาโครงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หน่วยผักพื้นบ้านลุ่มน้ำแม่ตาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนห้วยฉัตรวิทยา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร พบว่า หลังจากเรียนตามหลักสูตรท้องถิ่นแล้วนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติระดับ .01 นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ที่เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์

ดอกไม้จันทน์ มีคะแนนปฏิบัติงานเท่ากับ 87.81 อยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความสุขในการเรียน หลากหลายทำให้เกิดความน่าสนใจ จัดการเรียนรู้ที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น และวิทยาการท้องถิ่น เป็นปราชญ์ชาวบ้านในตำบลบ้านเบิก นักเรียนได้ลงมือฝึกปฏิบัติจากปราชญ์ท้องถิ่น ผู้รู้ ผู้ปกครอง และได้ฝึกปฏิบัติจริงด้วยตนเอง เป็นการทำงานเดี่ยว และงานกลุ่มผสมผสานกัน ช่วยให้นักเรียนรักการทำงาน ทำงานเป็นทีม มีนิสัยรักการทำงาน สามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในชีวิตประจำวันได้ และสามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้ด้วย พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีข้อย่อยที่ว่านักเรียนมีความสุขที่ได้เรียนรู้การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ สมบูรณ์ ไชยเชียงของ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาโครงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หน่วยผักพื้นบ้านลุ่มน้ำแม่ตาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนห้างฉัตรวิทยา อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง พบว่า นักเรียน และผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับเห็นด้วยมาก สอดคล้องกับ บัณฑิต ไชยวงศ์ (2544 : บทคัดย่อ) ที่ว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนว่า เนื้อหา ความรู้สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้นอกจากนี้ผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ได้จากการสอบถามพูดคุย ซึ่งส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ว่าดีเหมาะสมกับหลักสูตรที่จัดทำขึ้น นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ที่เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ มีจิตสำนึกรักในท้องถิ่นตนเองมากขึ้น ส่งผลให้เกิดความรัก และผูกพันกับท้องถิ่น เห็นคุณค่าของการประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ เช่น เผยแพร่ข้อมูลความรู้ นำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และสร้างรายได้ เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องมาจากหลักสูตรท้องถิ่นมีความสนองตอบความต้องการของผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้นำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ และสามารถนำความรู้ไปใช้ ในประสบการณ์เรียนรู้ในชีวิตประจำวันได้ เนื้อหาที่สอนในหลักสูตรเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับดอกไม้จันทน์ วัสดุอุปกรณ์ในการทำดอกไม้จันทน์ การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ และการจัดการและการตลาด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมบูรณ์ ไชยเชียงของ (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาโครงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หน่วยผักพื้นบ้านลุ่มน้ำแม่ตาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนห้างฉัตรวิทยา อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีความสนใจ มีความสุขสนุกในการเรียนรู้เกิดความรัก ความภาคภูมิใจในภูมิปัญญา วัฒนธรรมท้องถิ่นตนเอง เห็นคุณค่าของผักพื้นบ้านลุ่มน้ำแม่ตาน และสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ มาลารัตน์ และคณะ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในระดับโรงเรียน อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้สร้างจิตสำนึกใหม่ของชุมชนและโรงเรียนในการทำงานร่วมกันโดยผ่านกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เกิดการเปลี่ยนทัศนคติที่ดีต่อกัน นักเรียนได้ศึกษาและเรียนรู้วัฒนธรรมของแต่ละชนเผ่า ทำให้เกิดความเข้าใจและสามารถอยู่ร่วมกันภายใต้บริบททางวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างอย่างสันติ ส่งผลให้เกิดความรัก และผูกพันกับท้องถิ่น เป็นการพลิกฟื้นสิ่งที่กำลังจะสูญหายให้กลับมาอย่างเป็นระบบ ครูภูมิปัญญาได้รับการยกย่องสมกับศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ เกิดระบบการคลังของท้องถิ่น เป็นการสะสมทุนทางสังคมอันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาาร่วมกันและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนส่งผลให้เกิดการพัฒนาชุมชนในระดับรากหญ้าอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ เหมาะสำหรับการเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และสร้างรายได้
- 1.2 การจัดกิจกรรมควรยืดหยุ่นเวลาให้เหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหา และสภาพของท้องถิ่น
- 1.3 แนวทางการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้การจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเชิญวิทยากรท้องถิ่นผู้ทรงความรู้มาถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: ศุภสมาคมราชวิทยาลัย.
- กรมการปกครอง. (2560). ประวัติอำเภอท่าม่วงจังหวัดลพบุรี. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2564 . จ ำ ก <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER35/DRAWER070/GENERAL/DATA0000/00000004.HTM>.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2538). แนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวง พ.ศ.2539 – 2550. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.
- เกรียงศักดิ์ มลารัตน์ และคณะ. (2549). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในระดับโรงเรียน อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่. รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นฉบับสมบูรณ์ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- บัณฑิต ไชยวงศ์. (2544). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องเมี่ยง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านปางมะหาด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, อดสำเนา.
- ผิพพรรณ วิสุวรรณ์. (2553). การพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่องการวาดภาพศิลปะไทยโดยใช้ตัวหนังสือสูง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ไพโรจน์ คำเอี่ยม. (2552). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง พืชสมุนไพร กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- มนัส สุวรรณ์ และคณะ. (2545). การตรวจสอบองค์ประกอบประชาชนในระบบการบริหารงานและกิจการสาธารณะของท้องถิ่น. รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. มปท.
- วัชร เกณฑ์ปัญญา. (2551). การจัดทำแผนที่แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในอำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาไทย) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สงบ ลักษณะ. (2534). จากหลักสูตรสู่แผนการสอน. กรุงเทพมหานคร : ศุภสมาคมราชวิทยาลัย.
- สงัด อุทรานนท์. (2532). พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: มิตรสยาม.

- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). **กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2556). **แนวทางการพัฒนาหลักสูตรอาชีพเพื่อการมีงานทำ**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สมบูรณ์ ไชยเชียงทอง. (2552). **โครงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หน่วยฝึกพื้นบ้านลุ่มน้ำแม่ตานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนท่าช้างฉัตรวิทยา อำเภอท่าช้างฉัตร จังหวัดลำปาง**. รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นฉบับสมบูรณ์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (สกว.)
- Ornstein, & Hunkins. (1993). **Curriculum: Foundation, Principles and Issue**. 2th Boston : Allyn and Bacon.
- Taba, H. (1962). **Curriculum Development: Theory and Practice**. New York: Harcourt Brace & World Inc.